

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНИХ ІННОВАЦІЙ НА ТРАНСПОРТІ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Гречан А.П., доктор економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, Grechan.ap@gmail.com, orcid.org/ 0000-0003-3984-9952

Білік В.В., Національний транспортний університет, Київ, Україна, vbilik79@gmail.com, orcid.org/ 0009-0007-7669-8723

FEATURES OF INCLUSIVE INNOVATIONS IN TRANSPORT AND THEIR ROLE IN ENSURING SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT

Grechan A., Doctor of Economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine, Grechan.ap@gmail.com, orcid.org/ 0000-0003-3984-9952

Bilik V., National Transport University, Kyiv, Ukraine, vbilik79@gmail.com, orcid.org/ 0009-0007-7669-8723

Постановка проблеми. Невід'ємною частиною сучасного розвитку суспільства є всебічне наукове дослідження інклюзивних інновацій і активне їх впровадження у всі сфери життя. Інклюзивність не тільки допомагає вирішувати проблеми нерівності та відсутності доступу, але й створює умови для більш сталого, ефективного економічного та соціального розвитку, де кожна людина може відчувати свою важливість та здатність сприяти загальному процвітання.

Критичну роль у забезпеченні доступу до мобільності для всіх груп населення, незалежно від їхнього стану здоров'я, віку, соціального статусу чи місця проживання відіграє інклюзивність на транспорті. З розвитком технологій та соціальних трансформацій транспортна інфраструктура стає не тільки важливою складовою економічного розвитку, але й ключовим аспектом соціальної справедливості та доступності. Тому надзвичайної важливості набувають дослідження особливостей інклюзивних інновацій на підприємствах транспорту, які спрямовані на створення та підтримку транспортних систем, які максимально враховують потреби та можливості всіх користувачів, та забезпечують умови для реалізації своїх здібностей і потенціалу працівників з обмеженими можливостями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Увага науковців до визначення сутності і особливостей інклюзивних інновацій обумовлена надзвичайною важливістю даної концепції, що спрямована на створення суспільства, де кожна людина, незалежно від її особливостей, може брати участь у житті і розвитку свого середовища [1,2,3,4]. Це стосується не тільки соціальної справедливості, але й розширення можливостей для інновацій та створення більш стійкого та продуктивного суспільства. Але недостатньо дослідженими залишаються питання специфіки впровадження інновацій, спрямованих на забезпечення інклюзивності, на підприємствах транспортного комплексу. Також потребує більш детального опрацювання і зворотній зв'язок, який зумовлений тим, що сучасні економічні процеси супроводжуються значним зростанням мобільності та підвищенням рівня територіальної доступності, а отже значно посилюється роль транспорту як фундаментальної складової розвитку економічного та соціального життя суспільства. [5]

Метою даної наукової статті є визначення особливостей і ролі інклюзивних інновацій на підприємствах транспорту в забезпеченні концепції інклюзивного розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу. Як стверджують А.В.Базилук та О.В.Жулин, поняття «інклюзія» близьке за значенням до поняття «інтеграція» та протилежне до «сегрегації» та «ексклюзії». На думку авторів, інклюзія полягає у адаптації системи до потреб людини [1].

В узагальненому розумінні інклюзивний (від англ. Inclusiveness – залученість) є новітнім трактуванням сучасного розвитку, сутність якого полягає в необхідності посилення залучення до вирішення проблем розвитку усіх верств населення, а також зростання залученості до розвитку усіх територій [2].

Вперше термін «інклюдія» був застосованим у США в 1970-х роках. Але комплексно основні положення концепції інклюдивного розвитку викладено у «Звіті про зростання. Стратегії зростання та інклюдивного розвитку», який у 2008 році оприлюднено Комісією з росту та розвитку [6]. В подальшому базові тези концепції розвинені О.Іанчовичем і С.Лундстром в публікації «Аналіз інклюдивного зростання» [7], де обґрунтовано концептуальні основи інклюдивного зростання та виділено обмеження, які стримуватимуть стійке та інклюдивне зростання на прикладі економіки Замбії.

Активного поширення положення інклюдивноорієнтованого розвитку набули після проголошення з ініціативи Всесвітнього економічного форуму з питань економічного зростання та соціальної інтеграції (ВЕФ) «Концепції інклюдивного розвитку», якою передбачається досягнення в найближчому майбутньому такого типу економічного розвитку, який охопить усі сфери життя суспільства, зробить його результати відчутними для кожної особи [8].

Надзвичайно важливим є дуальне трактування інклюдивного зростання як процесу і як результату Центром міжнародної політики та інклюдивного розвитку (International Policy Centre for Inclusive Growth). З одного боку таке зростання забезпечує можливість кожної особи брати участь в даному процесі через опосередковане прийняття рішень та через безпосередню участь в забезпеченні самого зростання. З іншого боку, результат інклюдивного зростання – це справедливий розподіл доходів [9].

Спрямування на інклюдивність безумовно передбачає активізацію інноваційної діяльності. За визначенням Світового банку, інклюдивна інноваційна діяльність – це будь-яка інноваційна діяльність, яка допомагає розширювати легкий доступ до якісних продуктів і послуг, що створює і збільшує можливості маргіналізованих верств населення отримувати кошти. При цьому виділяється п'ять характерних ознак інклюдивної інноваційної діяльності:

- прийнятний доступ;
- стійке виробництво;
- товари і послуги, що створюють можливості для отримання коштів для існування;
- орієнтованість на маргінальні верстви населення, передусім осіб з обмеженими

можливостями [3].

Враховуючи це, інклюдивні інновації мають проникати в усі сфери суспільного життя, знижувати соціальну напругу в суспільстві та рівні його розшарування, сприяти справедливому розподілу результатів економічного зростання [8].

В наукових працях пропонуються різні квінтесенції терміну «інклюдивні інновації». Так, Л. І. Федулова визначає інклюдивними інновації, які створені для різних (як правило, бідних) груп населення, що передбачають залученість виробників у створення інноваційних продуктів і технологій з врахуванням особливостей ринків бідних країн». Як стверджує авторка, такі інновації спрямовані на подолання роз'єднаності економічного зростання й соціально-економічного розвитку [2].

Під інклюдивними інноваціями О.І.Продіус розуміє «...створення і виведення на ринок нових якісних продуктів або послуг, які розроблені для і/або тих, хто позбавлений гідного рівня життя (наприклад, для осіб із низькими доходами, інвалідів, мігрантів, пенсіонерів та ін.)». Такі інновації «...покликані поліпшити існування «виключених» груп людей, забезпечити їх більш повноцінне включення в життя суспільства» [10].

Враховуючи наведені трактування та визначаючи інклюдивні інновації інструментом досягнення інклюдивного зростання пропонується таке тлумачення: інклюдивні інновації - це процес створення та впровадження новаторських рішень, які задовольняють потреби і можливості різних груп населення і спрямовані на забезпечення більш високого рівня життя та досягнення соціально-економічного зростання. Це означає не тільки врахування різних соціокультурних, етнічних, вікових та фізичних характеристик людей при розробці продуктів, послуг, технологій та політик, але й створення рівних можливостей для реалізації їх людського потенціалу шляхом залучення до створення ВВП.

Надзвичайна важливість цих інновацій обумовлена такими положеннями:

- сприяння рівноправ'ю – створенню рівноправного суспільства, де кожна особа має можливість реалізувати свій потенціал;

– формування команди людей різних можливосте та досвіду сприяють виникненню більш креативних та ефективних ідей у розробці новаторських продуктів та послуг (урізноманітнення ідей інновативного характеру)

– розвиток середовища споживачів для підприємств, які, враховуючи потреби різних груп населення, застосовують інклюзивні підходи (розширення кола споживачів);

– створення стійких і стабільних суспільств, оскільки вони розглядають різні виміри розвитку та покращення як для всіх, так і для кожного.

Прикладами успішних соціальних проектів, які сприяють розвитку інклюзивних інновацій, є:

– розробка програм та додатків, що полегшують життя людей з різними видами обмежених можливостей (технології для людей з обмеженими можливостями);

– впровадження методів навчання, які враховують потреби дітей з різними освітніми потребами (інклюзивна освіта);

– створення фінансових продуктів, які враховують особливості різних соціальних груп, зокрема, мігрантів чи людей з низьким рівнем доходу (фінансові послуги для всіх).

Надзвичайно важливою галуззю для забезпечення інклюзивності є транспорт. Специфіка інклюзивних інновацій на транспортних підприємствах полягає як у забезпеченні доступності та різноманітності транспортних послуг для всіх користувачів, зокрема для осіб з обмеженими можливостями та інших уразливих груп населення, так і у створенні необхідних умов для працівників з особливими потребами. (рис.1).

Рисунок 1 – Особливості інклюзивних інновацій на транспорті
Figure 1 – Features of inclusive innovations in transport

Інклюзивні інновації на підприємствах транспорту допомагають забезпечити доступність, зручність та безпеку для всіх користувачів, сприяючи створенню більш справедливого та рівноправного суспільства. Інклюзивні транспортні системи повинні мати зручний доступ для осіб з обмеженими можливостями, таких як люди з інвалідністю, літні люди або батьки з дітьми у візках. Це може включати розширення дверей, наявність пандусів, високих бордюрів, а також аудіовізуальних оголошень.

Інклюзивні транспортні системи мають забезпечувати безпеку для всіх користувачів, зокрема шляхом використання сигналізаційних систем, які покажуть людям з візуальними обмеженнями

місце для сидіння або виходу, а також шляхом установлення антиподушкових систем та інших заходів безпеки.

До інклюзивних інновацій відноситься розробка мобільних додатків та онлайн-сервісів для покращення доступності та зручності користування транспортом для всіх. Це може включати маршрутизатори для осіб з обмеженими можливостями, можливість купити квиток онлайн з можливістю оплати різними способами, включаючи платіжні картки та мобільні гаманці.

Використання інноваційних сенсорних технологій на транспортних засобах, таких як автобуси чи поїзди, дозволяють користувачам з обмеженими можливостями керувати транспортним засобом за допомогою жестів чи голосових команд.

Проведення кампаній з підвищення свідомості серед населення щодо потреб та проблем людей з обмеженими можливостями у сфері транспорту, а також навчання персоналу транспортних компаній специфічним навичкам роботи з різними категоріями пасажирів передбачають активізацію освітніх соціальних інновацій.

Особливої значущості набуває також залучення громадських організацій, які представляють інтереси людей з обмеженими можливостями, до процесу розробки та впровадження інклюзивних транспортних ініціатив.

В аспекті внутрішнього середовища, інклюзивні інновації на транспортних підприємствах передбачають залучення людей з особливими потребами до праці та створення для них необхідних умов для ефективної роботи. Це означає створення доступних та безбар'єрних робочих місць, які враховують фізичні обмеження та потреби працівників з інвалідністю. Цетакож може включати адаптацію робочого оточення, доступ до спеціалізованого обладнання та технологій, а також навчання персоналу щодо роботи з різними типами інвалідності. Забезпечення інклюзивних умов праці сприяє розширенню робочої сили, підвищує відчуття власної гідності та самостійності серед людей з особливими потребами, а також сприяє створенню різноманітного та відкритого корпоративного середовища, що позитивно впливає на бізнес та сприяє сталому розвитку як окремого підприємства, так і економіки в цілому.

Хоча інклюзивні інновації демонструють свою важливість, вони також поставляють перед суспільством виклики. Серед них - необхідність створення сприятливого законодавства, відмова від стереотипів, та підтримка ініціатив, спрямованих на забезпечення рівних можливостей для всіх.

Для підвищення ефективності інклюзивних інновацій у контексті соціальної відповідальності підприємств необхідно активізувати розвиток системи державно-приватного партнерства щодо реалізації соціальних інновацій; створення стимулів для інвестування бізнесом соціальних інновацій; створення умов, необхідних для прояву приватних ініціатив у соціальній сфері, розвитку соціального підприємництва; формування інститутів розроблення, впровадження та масштабування успішної практики соціальних інновацій [5].

Отже, інклюзивні інновації - це ключ до створення гармонійного та розвинутого суспільства, де кожна людина відчуває свою важливість та можливість внести вклад у спільний розвиток. Заохочення підприємств, урядів та громадянського суспільства активно впроваджувати інклюзивні підходи в усі сфери забезпечує сталість та процвітання для всіх.

Висновки. Дослідження інклюзивних інновацій є необхідним для того, щоб сучасне суспільство розвивалося в напрямку, спрямованому на рівноправ'я, різноманіття та сталість. Це положення в основі створення більш справедливого та вдосконаленого світу, де кожна людина має можливість брати участь у інноваційному процесі та відчувати себе важливою частиною суспільства.

У світлі зростаючої уваги до соціальної відповідальності, інклюзивні інновації на транспортних підприємствах виявляються ключовим чинником створення справедливого та доступного транспортного середовища для всіх. Забезпечення доступності та різноманітності транспортних послуг, а також створення безбар'єрних умов для роботи на підприємствах, не лише покращує якість життя осіб з особливими потребами, а й сприяє розвитку економіки та соціальному просуванню. Інклюзивність у транспорті розширює коло користувачів та працівників, збагачує суспільство різноманітністю досвіду та перспектив, що сприяє створенню більш гуманного та відкритого середовища для всіх. Тому впровадження інклюзивних підходів на транспортних підприємствах варто розглядати як стратегічний інструмент забезпечення економічного розвитку та формування соціальної гармонії в сучасному світі.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

- 1.Базиліук А.В., Жулин О.В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку. *Економіка та управління на транспорті*. 2015. Вип. 1. С. 19–29 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.
2. Федулова Л. І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2016. № 3 (25). С. 56-65. Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n3.html> [Дата звернення 11.02.2024р.]
- 3.Затонацька Т.Г. Фінансове забезпечення інклюзивного зростання та подолання бідності в Україні: існуюча практика та перспективи. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2014. Вип. 1(28). Т. 2. С. 102–112.
- 4.Коваленко О.В. Інклюзивні інновації в трансформовано-монополізованій продовольчій системі України. *Продовольчі ресурси*. 2019. No 12. <https://iprjournal.kyiv.ua/index.php/pr/article/view/123/69>
5. Ritchie H. Cars, planes, trains: where do CO2 emissions from transport come from? Our World in Data, 06 October 2020. <https://ourworldindata.org/co2-emissions-from-transport>.
6. The growth report: strategies for sustained growth and inclusive development. Commission on growth and development. 2008. URL: <https://digitallibrary/un.org/record/640214>.
7. Ianchovichina E.,Lundstrom S. Inclusive growth analytics: framework and application. Policy Research working paper. World Bank.2009. 34851. URL: https://Papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm.abstract_id=1410472
- 8.International Labour Organization. Organisation for Economic Cooperation and Development with contributions from International Monetary Fund and World Bank Group. The Labour Share in G20 Economies.Report prepared for the G20 Employment Working Group, Antalya, Turkey, 26-27, February 2015.<https://www.oecd.org/g20/topics/employment-and-social-policy/The-Labour-Share-in-G20-Economies.pdf>.
- 9.Exploring and Strengthening the Intersections between Social Protection, Employment and Inclusive Growth / IssuesPaper for G20 DWG on Growth with Resilience. – Brasilia DF, Brazil: International Policy Centre for Inclusive Growth (IPC – IG), 2013. 47 p. [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.ipcundp.org/publication/26527>
- 10.Продіус О. І. Інклюзивні інновації в контексті соціальної відповідальності підприємства [Електронний ресурс] / О. І. Продіус // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – Вип. 14(2). – С. 84–88. Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14\(2\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14(2)_19). (Сер. : «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»).

REFERENCES

1. Bazyliuk A. V., Zhulin O. V. Inklyuzivne zrostantia yak osnova sotsialnoekonomichnoho rozvytku [Inclusive growth as a basis for social and economic development]. *Ekonomika ta upravlinnia na transporti – Economics and Transport Management*, Issue 1, p. 19-29, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5 [in Ukrainian].
2. Fedulova L. I. Inklyuzivni innovatsii v systemi sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Inclusive innovations within social and economic development]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: time realities*, No. 3 (25), 2016. p. 56-65, from <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/No3/56.pdf> [in Ukrainian].
3. Zatonatska T. H. Finansove zabezpechennia inklyuzyvnoho zrostantia ta podolannia bidnosti v Ukraini: isnuuucha praktyka ta perspektyvy [Financial support for inclusive growth and overcoming poverty in Ukraine: current practices and prospects]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky – Theoretical and Applied Problems of Economy*, Issue 2, 2014. p. 103-114, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tppe_2014_2_12 [in Ukrainian].
4. Kovalenko O.V. Inklyuzivni innovatsiyi v transformovano-monopolizovaniy prodovol'chiy systemi Ukrayiny. [Inclusive innovations in the transformed and monopolized food system of Ukraine]. *Prodovol'chi resursy*. 2019. No 12. <https://iprjournal.kyiv.ua/index.php/pr/article/view/123/69> [in Ukrainian].
5. Ritchie H. Cars, planes, trains: where do CO2 emissions from transport come from? Our World in Data, 06 October 2020. <https://ourworldindata.org/co2-emissions-from-transport>. [in English].
6. The growth report: strategies for sustained growth and inclusive development. Commission on growth and development. 2008. URL: <https://digitallibrary/un.org/record/640214>.

7. Ianchovichina E.,Lundstrom S. Inclusive growth analytics: framework and application. Policy Research working paper. World Bank.2009. 34851. URL: https://papers.ssrn.com/so13/papers.cfm.abstract_id=1410472 [in English].

8.International Labour Organization. Organisation for Economic Cooperation and Development with contributions from International Monetary Fund and World Bank Group. The Labour Share in G20 Economies.Report prepared for the G20 Employment Working Group, Antalya, Turkey, 26-27, February 2015.<https://www.oecd.org/g20/topics/employment-and-social-policy/The-Labour-Share-in-G20-Economies.pdf>. [in English].

9.Exploring and Strengthening the Intersections between Social Protection, Employment and Inclusive Growth / IssuesPaper for G20 DWG on Growth with Resilience. – Brasilia DF, Brazil: International Policy Centre for Inclusive Growth (IPC – IG), 2013. 47 p. [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.ipcundp.org/publication/26527> [in English].

10. Prodius O. I. Inkliuzyvni innovatsii v konteksti sotsialnoi vidpovidalnosti pidpriemstva [Inclusive innovations in relation to social responsibility of an enterprise]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University, Issue 14 (2), 2017. p. 84-88, from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14\(2\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14(2)_19) [in Ukrainian].

РЕФЕРАТ

Гречан А.П. Особливості інклюзивних інновацій на транспорті та їх роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку. Вісник Національного транспортного університету / А.П. Гречан, В.В. Білік // Серія «Економічні науки». Науковий, науково-виробничий журнал. – К.: НТУ, 2024. – Вип. 2 (59).

В статті досліджено концепцію інклюзивного розвитку, визначено сутність інклюзивних інновацій та зазначено їх особливості на підприємствах транспорту.

Мета статті - визначення особливостей і ролі інклюзивних інновацій на підприємствах транспорту в забезпеченні концепції інклюзивного розвитку економіки.

Інклюзивний розвиток економіки відіграє ключову роль у забезпеченні сталого та гармонійного розвитку суспільства, сприяючи соціальній справедливості, економічній стійкості та політичній стабільності. Формування інклюзивності передбачає активізацію інноваційної діяльності і посилення уваги до впровадження інклюзивних інновацій. Запропоновано інклюзивними інноваціями вважати процес створення та впровадження новаторських рішень, які задовольняють потреби і можливості різних груп населення і спрямовані на забезпечення більш високого рівня життя та досягнення соціально-економічного зростання.

Розглядаються ключові аспекти інклюзивних підходів на транспортних підприємствах, зокрема забезпечення доступності та різноманітності транспортних послуг для всіх груп населення, включаючи людей з обмеженими можливостями. Особлива увага приділяється створенню безбар'єрних умов для праці на підприємствах для людей з особливими потребами. Стаття аналізує сучасні технологічні рішення та інновації, спрямовані на полегшення доступу до транспорту та покращення комфорту пересування. Також розглядається вплив інклюзивних транспортних інновацій на соціальну відповідальність підприємств, їхній внесок у створення робочих місць та економічний розвиток. Зроблено висновок про значення інклюзивних підходів у транспорті для формування більш справедливого та доступного транспортного середовища для всіх груп населення і підкреслюють їхню стратегічну важливість для сталого розвитку сучасного суспільства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІННОВАЦІЇ, ІНКЛЮЗИВНІ ІННОВАЦІЇ, КОНЦЕПЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ, ТРАНСПОРТ, ІННОВАЦІЇ НА ТРАНСПОРТІ.

ABSTRACT

Grechan A.P., Bilik V.V. Features of inclusive innovations in transport and their role in ensuring socio-economic development. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific, scientific and industrial journal. – K.: NTU, 2024. – Issue 2 (59).

The article examines the concept of inclusive development, defines the essence of inclusive innovations and indicates their features at transport enterprises.

The purpose of the article is to determine the features and role of inclusive innovations at transport enterprises in ensuring the concept of inclusive economic development.

Inclusive economic development plays a key role in ensuring sustainable and harmonious development of society, contributing to social justice, economic sustainability and political stability. The formation of inclusiveness involves the activation of innovative activities and increased attention to the implementation of inclusive innovations. It is suggested that the process of creating and implementing innovative solutions that meet the needs and capabilities of various population groups and are aimed at ensuring a higher standard of living and achieving socio-economic growth are considered inclusive innovations.

Key aspects of inclusive approaches in transport enterprises are considered, in particular ensuring accessibility and diversity of transport services for all population groups, including people with disabilities. Special attention is paid to creating barrier-free working conditions at enterprises for people with special needs. The article analyzes modern technological solutions and innovations aimed at facilitating access to transport and improving the comfort of movement. The impact of inclusive transport innovations on the social responsibility of enterprises, their contribution to job creation and economic development is also considered. The conclusion is made about the importance of inclusive approaches in transport for the formation of a fairer and more accessible transport environment for all population groups and their strategic importance for the sustainable development of modern society is emphasized.

KEY WORDS: INNOVATION, INCLUSIVE INNOVATION, CONCEPT OF INCLUSIVE DEVELOPMENT, TRANSPORT, INNOVATION IN TRANSPORT.

АВТОРИ:

Гречан Алла Павлівна, доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри економіки, e-mail: Grechan.ap@gmail.com, тел. +380442803016, к. 313, вул. М.Омеляновича-Павленка 1, м. Київ, Україна, 01010, orcid.org/ 0000-0003-3984-9952

Білік Володимир Вікторович, аспірант, Національний транспортний університет, e-mail: vbilik79@gmail.com., тел. +380442808438, к. 313, вул. М.Омеляновича-Павленка 1, м. Київ, Україна, 01010, orcid.org/ 0009-0007-7669-8723

AUTHORS:

Grechan Alla P., Doctor of Economic Sciences, Professor, National Transport University, Professor of the Department of Economics, e-mail: Grechan.ap@gmail.com, tel. +380442803016, building 313, str. 1 M. Omelyanovicha-Pavlenka St., Kyiv, Ukraine, 01010, orcid.org/ 0000-0003-3984-9952

Bilik Volodymyr V, PhD student, National University of Transport, e-mail: vbilik79@gmail.com., tel. +380442808438, building 313, str. 1 M. Omelyanovicha-Pavlenka Street, Kyiv, Ukraine, 01010, orcid.org/ 0009-0007-7669-8723

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Козак Л.С., кандидат економічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувачка кафедри економіки, Київ, Україна.

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

REVIEWER:

Kozak L.S., PhD, professor, head of department of economics, National Transport University, Kyiv, Ukraine.

Bondarenko Ye.V., Doctor of Economics, professor, President of Ukrainian Academy of investment in Science and Construction, Kyiv, Ukraine.